

ที่ ชม ๓/๕๖๐๕/ว๓๓๘

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้าง
๕๕ หมู่ที่ ๒ บ้านม่วงชุม ตำบลแช่ช้าง
อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์รายชื่อบุคคลผู้สูงอายุและปราชญ์ชาวบ้านตำบลแช่ช้าง
เรียน กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้าง

จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ องค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้าง ได้จัดทำทะเบียนบุคคลผู้สูงอายุ – ปราชญ์
ชาวบ้านตำบลแช่ช้าง โดยได้รวบรวมบุคคลที่มีความสามารถในการใช้พื้นที่ความรู้สร้างสรรค์งาน เพื่อพัฒนา
และดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นตลอดจนสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนให้แก่ลูกหลาน คนในตำบล
ให้มีความรู้ความสามารถตามองค์ความรู้ท้องถิ่นและสามารถศึกษาหาความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการ
ดำรงชีวิตของตน และเพื่อสืบสานอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป นั้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติแก่บุคคลที่มีองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ในตำบลแช่ช้าง
จึงขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายรายชื่อบุคคลผู้สูงอายุและปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลแช่ช้าง ทางทางเสียงตามสายของหมู่บ้าน และสถานีวิทยุ อบต.แช่ช้าง ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมานิตย์ แก้วแสน)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้าง

กองการศึกษา อบต.แช่ช้าง

โทรศัพท์ (๐๕๓) ๓๘๑๐๓๕ , ๓๓๑๑๐๓/ ต่อ ๑๑, ๑๒/โทรสาร (๐๕๓) ๓๓๑๑๐๓

<http://www.chaechangsao.go.th>

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

และ

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่าย

ตำบล แม่ข่าย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีต ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและ ของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจ และ ตักตักศิรัเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับ ชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคน ไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแซ่ซ่าง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลด้านศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
บทที่ ๒ ฐานข้อมูลด้านศาสนา	๘
บทที่ ๓ ประเพณีท้องถิ่น	๑๐
บทที่ ๔ ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๑

บทที่ ๑

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่ การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๑.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยเป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายภูมิปัญญา ไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้นั้น หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้โดยถ่ายทอดจากคนหนึ่งมาสู่คนอื่นอีกคนหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหและพัฒนาชีวิตได้

สามารถ จันทรสุรีย์(๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งมวล ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหาการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตน์ บัณฑิต (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเองต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีตประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัยทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาครำไพ. ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะ ว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูก ยกย่องให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้ง ปวงที่มีชีวิต สัตว์พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่าเป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ปรุง แต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และ เหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่ อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างใน การดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

๑.๓ ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มี การดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมี ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ

๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคม ภายนอก
๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้กำหนด ทำที่การทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

๑.๔ ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้(Knowledge) ทักษะ(Skill) ความเชื่อ(Belief) และ พฤติกรรม (Behavior)
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคน กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อคงความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
๕. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

๑.๕ การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยีโดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในกาแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และการประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย
๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกลั่นกรอง/การปลูสดำรง/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น
๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น
๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น
๔. ด้านกาแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น
๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ ,การทำแนวปะการังเทียม ,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม ,นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ
๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน
๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน

๑.๖ ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ
๗. สาขาศิลปกรรม
๘. สาขาการจัดการองค์กร
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี

๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

สภาราษฎรไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) จัดแบ่งสาขาภูมิปัญญาไทยออกเป็น ๑๐ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรมเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคโนโลยีด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งคนสามารถพึ่งตนเองในภาวะการณ์ต่างๆได้
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตรา และโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ
๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทและหน้าที่ขององค์กร

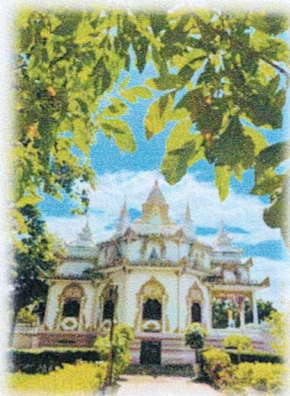
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

บทที่ ๒

ฐานข้อมูลด้านศาสนา

๒.๑ วัดองค์การบริหารส่วนตำบลแซ่ช้าง

๒.๑.๑ วัดกฤษณา(ดอยยาว)

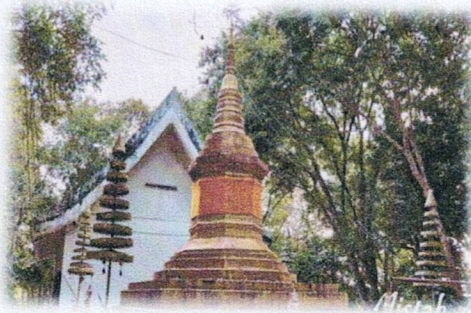
๒.๑.๒ วัดป่าเปา

๒.๑.๓ วัดจันทรังษีบุญทาราม

๒.๑.๔ วัดดอยงู

๒.๑.๕ วัดดงขี้เหล็ก

๒.๑.๖ วัดดอนปิ่น

บทที่ ๓

ประเพณีท้องถิ่น

๓.๑. กิจกรรมการจัดงานวันสำคัญและประเพณีในท้องถิ่น มีดังนี้

๓.๑ วันเข้าพรรษา

๓.๒ วันวิสาขบูชา

๓.๓ วันสงกรานต์ (ประเพณีปีใหม่เมือง)

๓.๔ วันลอยกระทง (ประเพณียี่เป็ง)

๓.๕ ประเพณีสงกรานต์น้ำพระ

๓.๖ ประเพณีสลากภัต สลากย้อม

๓.๗ ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

บทที่ 4

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๑ ด้านภาษาและวรรณกรรม

๔.๑.๑ นายศิริพงศ์ วงศ์ไชย

ประวัติส่วนตัว

วัน เดือน ปี เกิด ๖ มิถุนายน ๒๔๙๒ อายุ ๘๐ ปี ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑/๒ หมู่ที่ ๓ ตำบล แะช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐

โทรศัพท์ ๐๘๑-๕๙๔๗๔๒

วุฒิการศึกษา ศีษศาสตร (บริหารการศึกษา)

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายแก้ว วงศ์ไชย ชื่อมารดา นางพลอย วงศ์ไชย

อาชีบบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา

เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน

ชื่อสามี/ภรรยา - (นามสกุลเดิมของสามี/ภรรยา - อาชีพ -

บุตร (ชาย) - คน (หญิง) - คน รวมทั้งหมด ๒ คน

๔.๒ ด้านการแพทย์ไทย

๔.๒.๑ นายอ้อน ยอดเมือง

ที่อยู่ : ๑๒๖ ม.๓ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : แพทย์แผนโบราณ

๔.๒.๒ นางบุญยวง บุญตันทา

ที่อยู่ : ๕๙ ม.๒ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : นวดแผนโบราณ

๔.๒.๓ นางสาวเพ็ญจันทร์ มณีวรรณ

ที่อยู่ : ม.๖ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ยาสมุนไพร

๔.๓ ด้านการศึกษา

๔.๓.๑ นายทวีศักดิ์ อินทโกสุม

ที่อยู่ : ๑๓ ม.๓ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : การศึกษา

๔.๔ หัตถกรรม

๔.๔.๑ นายบุญทรง สินธุย์

ที่อยู่ : ๑๗/๓ ม.๑๐ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

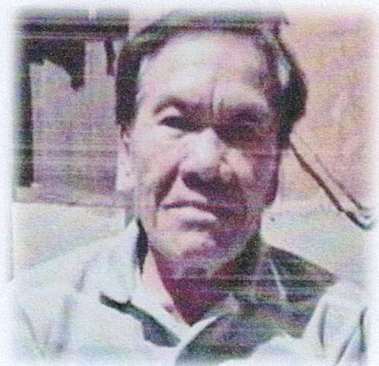
ความเชี่ยวชาญ : เครื่องจักรสาน

๔.๔.๒ นายพล แยกตุน

ที่อยู่ : ๘๐ ม.๕ ต.แซ่ช้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : เครื่องจักรสาน

๔.๔.๓ นายสกล ไชยคำวัง

ประวัติส่วนตัว

สัญชาติ ไทย วัน เดือน ปี เกิด มะโรง อายุ ๗๗ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๖๘ หมู่ที่ ๕ ตำบล แซ่ช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๘๒ -๙๖๐๘๙๘๖

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ป.๖ และ นักธรรม ชั้นโท

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายพรหม ไชยคำวัง ชื่อมารดา นางเย็น ชัยคำวัง

อาชีพบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน

ชื่อภรรยา นางบุญปัน (นามสกุลเดิมของสามี/ภรรยา ชุมภูแก้ว อาชีพ ทำนา รับจ้าง

บุตร (ชาย) ๑ คน (หญิง) ๒ คน รวมทั้งหมด ๓ คน

ได้แก่ (ระบุชื่อ)

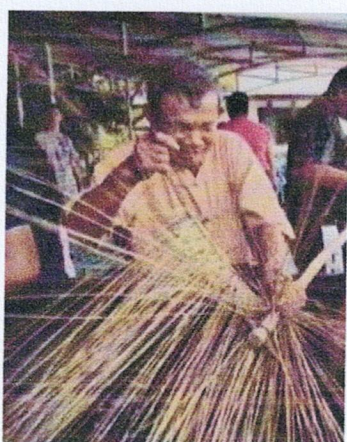
๑. ชื่อ -นามสกุล นางจิรวรรณ นน่อแก้ว อาชีพ เย็บผ้า

๒. ชื่อ- นามสกุล นางสาว ไชยคำวัง อาชีพ เย็บผ้า

๓. ชื่อ - นามสกุล นายโชคดี ไชยคำวัง อาชีพ รับจ้าง

ความเชี่ยวชาญ : การจักรสาน ทำเสลาค (ไม้กวาดทางมะพร้าว)

๔.๔.๔ นายทอง แสงสุข

ประวัติส่วนตัว

สัญชาติ ไทย วัน เดือน ปี เกิด ๒๓ สิงหาคม ๒๔๙๐ อายุ ๗๐ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑๔/๔๑ หมู่ที่ ๕ ตำบล แะช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ : ๐๘๖-๑๘๔๗๘๖๙

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ป.๖

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายแก้ว แสงสุข ชื่อมารดา นางลอย แสงสุข

อาชีพบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน

ชื่อภรรยา นางนงลักษณ์ (นามสกุลเดิมของสามี/ภรรยา ยะอุป อาชีพ ทำนา

บุตร (ชาย) ๒ คน (หญิง) - คน รวมทั้งหมด ๒ คน

ได้แก่ (ระบุชื่อ)

ชื่อ -นามสกุล นายธนชัย แสงสุข อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ชื่อ -นามสกุล นายกังวาน แสงสุข อาชีพ ไฟฟ้า

ความเชี่ยวชาญ : การจักรสาน ทำเสหลาด (ไม้กวาดทางมะพร้าว)

๔.๔.๕ นายอุทัย ศรีสุข

ที่อยู่ : ๙๖/๑ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ตีมีด

๔.๔.๖ นายวงศ์ทอง มณีวรรณ

ที่อยู่ : ๕๒ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : โคมลอย

๔.๔.๗ นางคำเขียว ศรีสุข

ที่อยู่ : ๒๑ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ตุงพื้นเมือง

๔.๔.๘ นายสมคิด ด้วงอิน

ที่อยู่ : ๑๓๙ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : แกะสลักไม้

๔.๔.๙ นายเสวก นนไชยศิลป์

ที่อยู่ : ๑๐๒ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : แกะสลักไม้

๔.๔.๑๐ นายสันติภาพ ศรีสุข

ประวัติส่วนตัว

วัน เดือน ปี เกิด ๓ มิถุนายน ๒๕๒๐ อายุ ๔๐ ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๗ ตำบล แซ่ช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายสุทัศน์ ศรีสุข ชื่อมารดา นางนภี ศรีสุข

อาชีพบิดา - อาชีพมารดา รับจ้าง

เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน

ความเชี่ยวชาญ : ศิลปะประดิษฐ์ งานดอกไม้ใบตอง อาหาร-ขนม ตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ

๔.๔.๑๑ นายประยูร ประสงค์

ที่อยู่ : ม.๖ ต.แซ่ช้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ทำพานผูกข้อมือ

๔.๕ ด้านศิลปกรรม

๔.๕.๑ นางเสาร์แก้ว มุลคำ

ที่อยู่ : ๑๕ ม.๓ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ศิลปะพื้นบ้าน

๔.๕.๒ นายวีรชัย มณีวรรณ

ที่อยู่ : ๑๐ ม.๑ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

๔.๕.๓ นายสัมฤทธิ์ สุรินทร์คำ

ที่อยู่ : ๑๕ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

๔.๕.๔ นายสุทธิ ชัยอินทร์

ที่อยู่ : ๕๖ ม.๕ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : วัฒนธรรมพื้นเมือง

๔.๖ ด้านเกษตรกรรม

๔.๖.๑ นายประมวล เครือมณี

ที่อยู่ : ม.๒ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : เกษตรแบบผสมผสาน

๔.๖.๒ นายอเนก ปารมี

ที่อยู่ : ม.๔ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : เกษตรแบบผสมผสาน

๔.๖.๓ นายสมพงษ์ ธิสา

ที่อยู่ : ม.๖ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : บริหารจัดการน้ำ

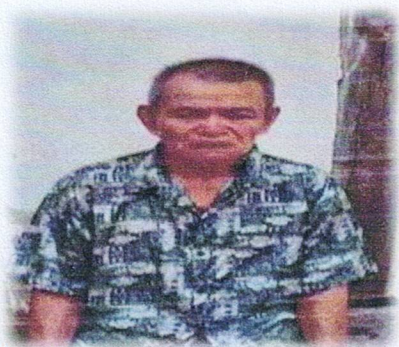
๔.๖.๔ นางสาวสุชาดา ดวงดำ

ที่อยู่ : ม.๖ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : ปลูกพืชไร่ดิน

๔.๗ ด้านอื่นๆ

๔.๗.๑ นายดวงจันทร์ สุรินทร์ตะ

ประวัติส่วนตัว

สัญชาติ ไทย เชื้อชาติ ไทย

วัน เดือน ปี เกิด ๒๔๔๗ อายุ ๘๓ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๔ หมู่ที่ ๙ ตำบล แซ่ซ้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ : ๐๕๓-๓๙๕๐๖๔

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ป.๔

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายเป็ง สุรินทร์ตะ ชื่อมารดา นางแก้ว สุรินทร์ตะ

อาชีพบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน

ชื่อภรรยา นางจันทร์ (นามสกุลเดิมของสามี/ภรรยา ชัยะธรรม อาชีพ ทำนา

บุตร (ชาย) ๑ คน (หญิง) ๓ คน รวมทั้งหมด ๔ คน

ได้แก่ (ระบุชื่อ)

๑. ชื่อ -นามสกุล นางศรีสุตา ศรีจันทร์ อาชีพ แม่บ้าน

๒. ชื่อ -นามสกุล นางศรีวัลย์ แก้วโปธา อาชีพ ทำนา

๓. ชื่อ -นามสกุล นางเฉลิมศรี กาวิแวน อาชีพ รับจ้าง

๔. ชื่อ -นามสกุล นายสงัด สุรินทร์ตะ อาชีพ ทำนา

ความเชี่ยวชาญ : การทำข้าวแคบ เพาะเห็ด

๔.๗.๒ นางบุตร ยอดเมือง

ประวัติส่วนตัว

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

วัน เดือน ปี เกิด ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๗ อายุ ๗๓ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑๔/๑ หมู่ที่ ๙ ตำบล แซ่ช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ : ๐๕๓-๓๙๕๐๖๔

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ป.๔

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายจัม ขาวแสง ชื่อมารดา นางนาง ขาวแสง

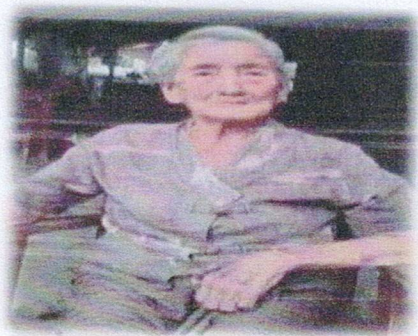
อาชีพบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน

ชื่อสามี นายยอดเมือง ขาวแสง อาชีพ ทำนา

บุตร (ชาย) ๑ คน (หญิง) ๓ คน รวมทั้งหมด ๔ คน

ความเชี่ยวชาญ : การทำข้าวแคบ ข้าวแต่น้ แคมหมู

๔.๗.๓ นางแสงชื่น พันอ้าย

ประวัติส่วนตัว

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

วัน เดือน ปี เกิด ๒ มกราคม ๒๔๙๐ อายุ ๗๑ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) ลำพูน ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๓๔ หมู่ที่ ๙ ตำบล แซ่ช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๓๙๔๘๓๔

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ป.๔

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายแสง ปาลี ชื่อมารดา นางกำ ปาลี

อาชีพบิดา ทำนา อาชีพมารดา ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๙ คน

ชื่อสามี นายเพื่อน พันอ้าย อาชีพ ทำนา

บุตร (ชาย) ๑ คน (หญิง) ๓ คน รวมทั้งหมด ๔ คน

ได้แก่ (ระบุชื่อ)

ชื่อ นางจิราพัชร นามสกุล ชัยลังกา อาชีพ รับจ้าง

ด้านที่เชี่ยวชาญเฉพาะ : การทำข้าวแค้น ข้าวแต่น การอบสมุนไพร การแปรรูปอาหารพื้นเมือง

๔.๗.๔ นางจินดา นันใจ

ประวัติส่วนตัว

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

วัน เดือน ปี เกิด ๑๘ กรกฎาคม อายุ ๔๘ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) เชียงใหม่ ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๒ ตำบล แซ่ช้าง อำเภอ สันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๓๐

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายทอน เมืองชมพู ชื่อมารดา นางคำปวน เมืองคำภู

เป็นบุตรคนที่ ในจำนวนพี่น้อง ๑ คน

ชื่อสามี นายบุญขึ้น นันใจ อาชีพ ทำนา

บุตร (ชาย) - คน (หญิง) ๒ คน รวมทั้งหมด ๒ คน

ได้แก่ (ระบุชื่อ)

๑. ชื่อ - นามสกุล นางทัศนาวรรณ ธิมะโน อาชีพ รับจ้าง

๒. ชื่อ - นามสกุล นางกิ่งก้อย กันทาหงส์ อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว

ความเชี่ยวชาญ : การทำอาหาร พื้นเมือง

๔.๗.๕ นางหัฐนัน หันใจ

ที่อยู่ : ๓๑/๒ ม.๒ ต.แซ่ข้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐

ความเชี่ยวชาญ : อาหารพื้นเมือง